

100
ROCZNICA
URODZIN

ANDRZEJA WAJDY

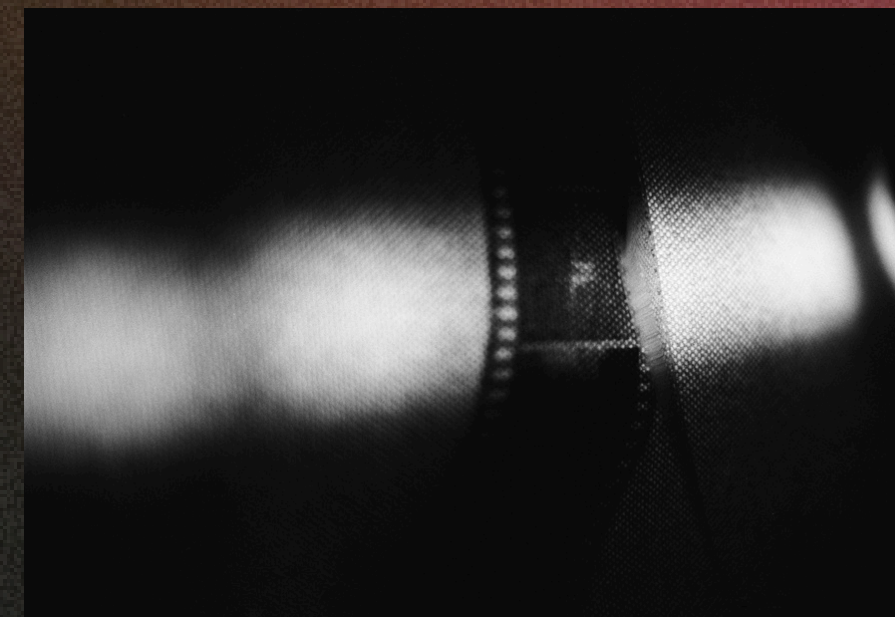
NA LEKCJACH
WIEDZY O POLSCE

**Pamięć zapisana w obrazach
100-lecie urodzin Andrzeja Wajdy
na lekcjach wiedzy o Polsce**

Refleksja o pamięci, historii i sztuce

Autor: Katarzyna Słabowska-Wachowiak

Historia nie zawsze przemawia do nas wprost. Nie zawsze odnajdujemy ją jedynie w podręcznikach, archiwach czy zapisanych datach.

Często ukrywa się w ludzkich opowieściach, w pamięci pokoleń, a czasem także w sztuce – w obrazach i historiach, które pozwalają nam zatrzymać się na chwilę i spojrzeć na przeszłość z większą uważnością.

Każde pokolenie musi bowiem na nowo odnaleźć własną drogę do historii. Nie po to tylko, aby zapamiętać fakty, lecz aby spróbować, zrozumieć doświadczenie ludzi, którzy żyli przed nami – ich wybory, nadzieje, dramaty i pytania o sens świata.

W tym poszukiwaniu sztuka często staje się szczególnym przewodnikiem. Potrafi połączyć pamięć z refleksją, emocję z myśleniem, a los jednostki z historią całego narodu.

Jednym z artystów, który potrafił w tak wyjątkowy sposób opowiadać o historii Polski, był Andrzej Wajda.

W jego filmach przeszłość przestaje być jedynie zapisem wydarzeń. Staje się opowieścią o człowieku – o jego odwadze, wątpliwościach, odpowiedzialności i moralnych wyborach dokonywanych w czasach często niezwykle trudnych.

Kino Wajdy było zawsze dialogiem z historią. Reżyser nie unikał trudnych tematów ani bolesnych pytań.

Przeciwnie – podejmował je z odwagą, pokazując, że historia narodu jest przede wszystkim historią ludzkich sumień.

W jego filmach wielkie wydarzenia dziejowe spotykają się z osobistym doświadczeniem człowieka, a pamięć staje się przestrzenią refleksji nad wolnością, prawdą i godnością.

W świecie współczesnym, w którym obraz coraz częściej zastępuje słowo, film może stać się jedną z najważniejszych form pamięci.

Potrafi przypominać o wydarzeniach, które ukształtowały naród, ale także inspirować młode pokolenie do refleksji nad wartościami, które budują wspólnotę.

Dlatego w setną rocznicę urodzin Andrzeja Wajdy powracamy do jego twórczości podczas lekcji wiedzy o Polsce. Nie tylko po to, aby wspomnieć wybitnego reżysera, lecz przede wszystkim po to, aby przypomnieć uczniom, że kultura jest miejscem szczególnym – miejscem, w którym historia nie milknie, lecz wciąż opowiada swoją historię kolejnym pokoleniom.

Lekcja o historii zapisanej w filmie

Podczas lekcji uczniowie naszej szkoły poznawali życie i twórczość wybitnego reżysera. Spotkanie rozpoczęło się od rozmowy o jego biografii oraz o wydarzeniach historycznych, które ukształtowały jego wrażliwość.

Szczególne miejsce zajęła rozmowa o tragicznym doświadczeniu rodziny reżysera – jego ojciec, oficer Wojska Polskiego, zginął w czasie zbrodni katyńskiej. To dramatyczne wydarzenie powróciło po latach w filmie „Katyń”, który stał się jednym z najważniejszych dzieł polskiego kina historycznego.

Uczniowie obejrzeli również fragmenty innych filmów Wajdy, takich jak „Kanał”, „Popiół i diament” oraz „Człowiek z marmuru”.

Filmy te stały się punktem wyjścia do rozmowy o historii Polski, ale także o ludzkich wyborach, odpowiedzialności i odwadze

Przebieg lekcji

Lekcja miała charakter warsztatowy i refleksyjny. Po wprowadzeniu uczniowie obejrzelili fragmenty filmów oraz wspólnie analizowali

emocje bohaterów, symbolikę scen i sposób opowiadania historii. Następnie dyskutowali nad pytaniami:

- Czy film może być świadectwem historii?
- Dlaczego artyści wracają do trudnych wydarzeń przeszłości?
- Czy sztuka pomaga zrozumieć doświadczenia wcześniejszych pokoleń?

Głos uczniów

Podczas dyskusji pojawiło się wiele ciekawych refleksji:

„Te filmy pokazują, że historia to nie tylko wydarzenia, ale ludzie, którzy muszą podejmować bardzo trudne decyzje.”

„Najbardziej zaskoczyło mnie to, że mimo że film jest stary, emocje są bardzo prawdziwe.”

„Dzięki takim filmom można lepiej zrozumieć, co przeżyli ludzie w czasie wojny.”

Spotkanie z kulturą i tożsamością

Dla uczniów wychowujących się poza granicami Polski lekcja była również okazją do refleksji nad własną tożsamością. Twórczość Wajdy pokazuje bowiem, że historia narodu to także historia pojedynczych ludzi – ich odwagi, wątpliwości i wyborów.

Film staje się pomostem między pokoleniami – między tymi, którzy przeżyli historię, a tymi, którzy dopiero ją poznają.

Lekcja pamięci

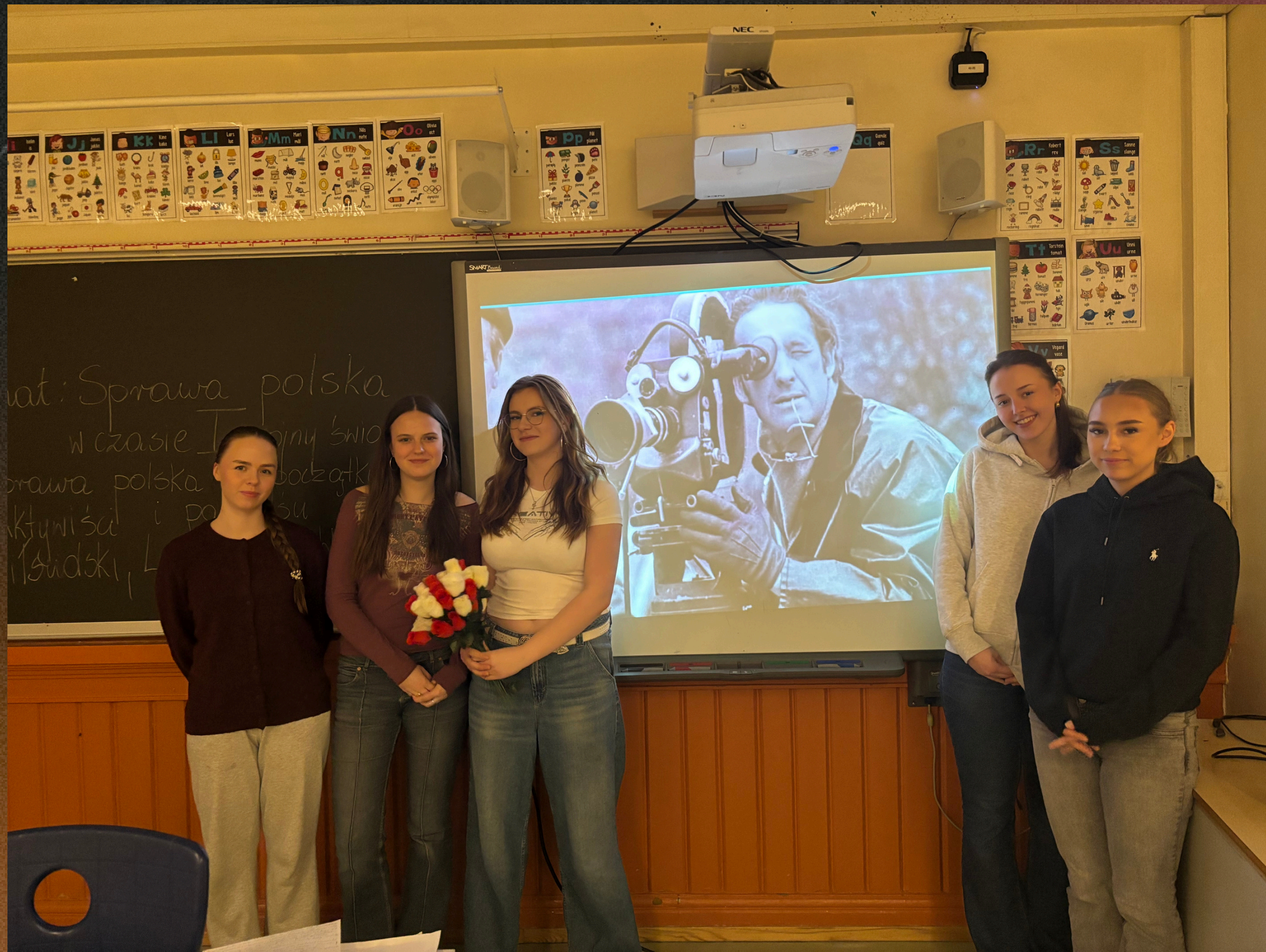
Obchody 100-lecia urodzin Andrzeja Wajdy stały się w naszej szkole nie tylko przypomnieniem postaci wybitnego reżysera, ale także lekcją refleksji nad rolą kultury w budowaniu pamięci narodowej.

Twórczość Wajdy pokazuje, że sztuka może być przestrzenią dialogu między pokoleniami.

Może pomagać zadawać pytania o przeszłość, ale także inspirować do myślenia o przyszłości.

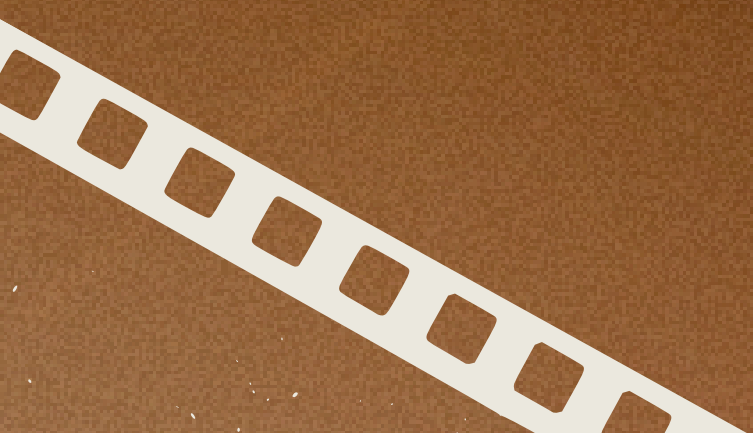
Bo – jak zauważyli uczniowie podczas tej lekcji – historia naprawdę zaczyna żyć wtedy, gdy człowiek próbuje ją zrozumieć.

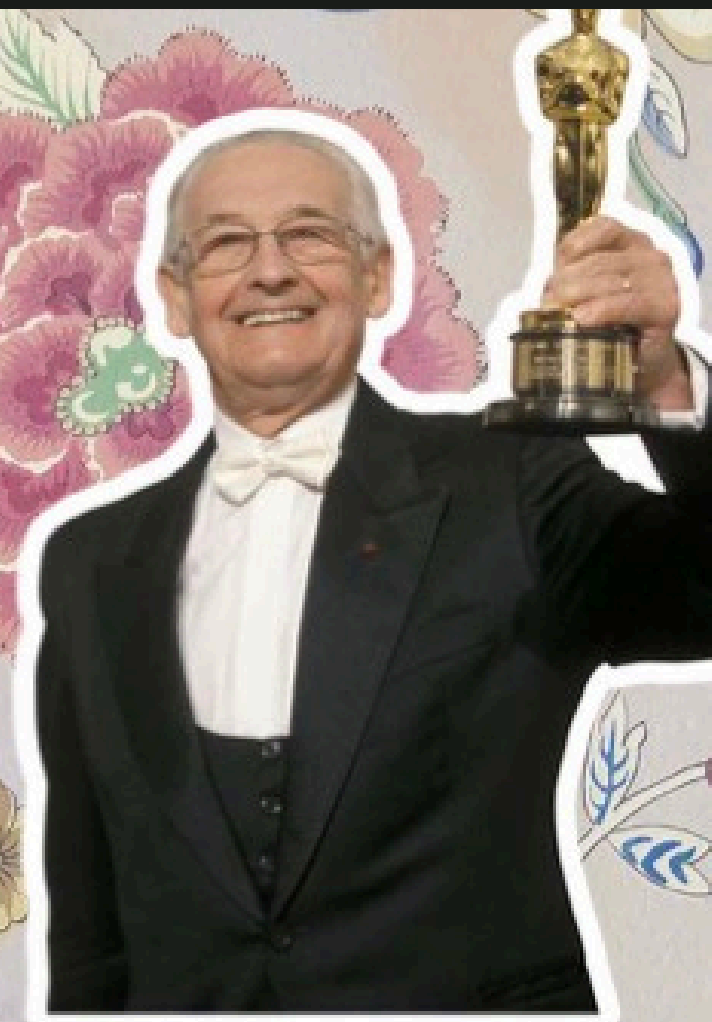

**ANDRZEJ WITOLD WAJDA
(UR. 6 MARCA 1926 W SUWAŁKACH,
ZM. 9 PAŹDZIERNIKA 2016**

MINI SŁOWNICZEK FILMOWY

REŻYSER

Osoba odpowiedzialna za całokształt filmu – kieruje pracą aktorów i całej ekipy. To on decyduje, jak film ma wyglądać i co ma przekazać.

SCENARIUSZ

To plan filmu zapisany w formie tekstu – zawiera opisy scen, dialogi i wskazówki, co dzieje się na ekranie. Scenariusz to film „na papierze”.

MONTAŻ

Proces składania filmu z wielu ujęć. Montażysta wybiera najlepsze fragmenty, skraca, łączy i dodaje efekty, by film był spójny i ciekawy.

PLENER

Zdjęcia plenerowe to takie, które kręci się na zewnątrz, np. w lesie, na ulicy, nad morzem. Przeciwnościem pleneru jest studio filmowe.

PLAN FILMOWY

To miejsce, gdzie powstaje film – może to być studio lub plener. Na planie pracują aktorzy, reżyser, operator kamery, scenograf, dźwiękowiec i wiele innych osób.

Andrzej Wajda

W SETNĄ ROCZNICĘ URODZIN ANDRZEJA
WAJDY, WYBITNEGO REŻYSERA FILMOWEGO
I TEATRALNEGO, SENAT RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ USTANOWIŁ ROK 2026 ROKIEM
ANDRZEJA WAJDY.

TO WYJĄTKOWA OKAZJA,
BY PRZYPOMNIEĆ SOBIE DOROBEK
ARTYSTY, KTÓRY CAŁYM ŻYCIEM
I TWÓRCZOŚCIĄ OPOWIADAŁ O POLSCE
– JEJ PIĘKNIE, BÓLU, SILE I PRZEMIANACH.

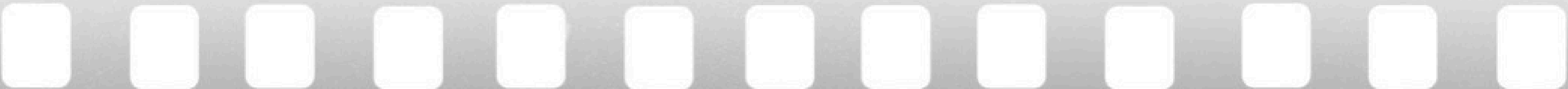
ANDRZEJ WAJDA URODZIŁ SIĘ 6 MARCA 1926 ROKU W SUWAŁKACH. JEGO OJCIEC, OFICER WOJSKA POLSKIEGO, ZOSTAŁ ZAMORDOWANY W KATYNIU, CO MIAŁO OGROMNY WPŁYW NA PRZYSZŁĄ TWÓRCZOŚĆ REŻYSERA. PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ WAJDA ROZPOCZĄŁ STUDIA MALARSKIE W KRAKOWIE, A NASTĘPNIE UKOŃCZYŁ REŻYSERIĘ W ŁÓDZKIEJ SZKOLE FILMOWEJ.

ZADEBIUTOWAŁ FILMEM „POKOLENIE” (1955), ALE ŚWIATOWY ROZGŁOS PRZYNIOSŁY MU KOLEJNE DZIEŁA – „KANAL”, „POPIÓŁ I DIAMENT”, „ZIEMIA OBIECANA”, „CZŁOWIEK Z MARMURU”, „KATYŃ”. JEGO FILMY OPOWIADAŁY O NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZENIACH POLSKIEJ HISTORII, STAWIAJĄC PYTANIA O PRAWDĘ, WOLNOŚĆ I MORALNOŚĆ.

BYŁ LAUREATEM WIELU PRESTIŻOWYCH NAGRÓD, W TYM OSCARA ZA CAŁOKSZTAŁT TWÓRCZOŚCI (2000).

ZAŁOŻYŁ SZKOŁĘ WAJDY – MIEJSCE EDUKACJI MŁODYCH FILMOWCÓW.

ZMARŁ 9 PAŹDZIERNIKA 2016 ROKU W WARSZAWIE, POZOSTAWIAJĄC PO SOBIE PONAD 40 FILMÓW I NIEPRZEMIJAJĄCĄ ARTYSTYCZNĄ SPUŚCIZNĘ.

NAJWAŻNIEJSZE FILMY WAJDY

KTÓRE ZMIENIŁY POLSKĄ I ŚWIATOWĄ KINEMATOGRAFIĘ

„KANAŁ” (1957) – PIERWSZY POLSKI FILM NAGRODZONY W CANNES. OPOWIEŚĆ O OSTATNICH GODZINACH POWSTANIA WARSZAWSKIEGO.

„POPIÓŁ I DIAMENT” (1958) – IKONICZNY FILM O MORALNYCH DYLEMATACH W POWOJENNEJ POLSCE.

„BRZEZINA” (1970) – POETYCKA OPOWIEŚĆ O MIŁOŚCI, ŚMIERCI I PRZEMIJANIU.

„ZIEMIA OBIECANA” (1975) – FILM O ŁODZI PRZEMYSŁOWEJ, KTÓRY ZACHWYCIŁ WIDZÓW NA CAŁYM ŚWIECIE.

„CZŁOWIEK Z MARMURU” (1977) I „CZŁOWIEK Z ŻELAZA” (1981) – ODWAŻNE, KRYTYCZNE SPOJRZENIE NA PRL I NARODZINY SOLIDARNOŚCI.

„DANTON” (1983) – FILM O REWOLUCJI FRANCUSKIEJ, ALE I METAFORA ÓWCZESNEJ POLSKI.

„KATYŃ” (2007) – OSOBISTA I HISTORYCZNA OPOWIEŚĆ O SOWIECKIEJ ZBRODNI, W KTÓREJ ZGINĄŁ JEGO OJCIEC.

„POWIDOKI” (2016) – OSTATNI FILM WAJDY, POŚWIĘCONY NIEZŁOMNEMU ARTYŚCIE, WŁADYSŁAWOWI STRZEMIŃSKIEMU.

STYL FILMOWY ANDRZEJA WAJDY

NA POCZĄTKU KARIERY ANDRZEJ WAJDA TWORZYŁ W DUCHU SOCREALIZMU, ALE SZYBKO ZERWAŁ Z TYM NURTEM. JUŻ W FILMIE „KANAŁ” UKAZAŁ ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ JAKO TRAGICZNE POSTACIE – DALEKIE OD PROPAGANDOWEGO OBRAZU. W KOLEJNYCH FILMACH, JAK „POPIÓŁ I DIAMENT”, POJAWIŁY SIĘ CHARAKTERYSTYCZNE DLA JEGO TWÓRCZOŚCI CECHY: SYMBOLIZM, EMOCJE I POLEMIKA Z MITEM BOHATERSKIEJ OFIARY.

WAJDA CZĘSTO UŻYWAŁ KONTRASTÓW, METAFOR I BOGATEJ SYMBOLIKI, BY UKAZAĆ LOSY POLSKI I POLAKÓW. W TAKICH FILMACH JAK „WESELE” CZY „POPIOŁY” PODEJMOWAŁ TEMAT NARODOWEJ TOŻSAMOŚCI I TRUDNEJ HISTORII, UKAZUJĄC BOHATERÓW JAKO TRAGICZNE POSTACIE UWIKŁANE W LOSY NARODU.

W „ZIEMI OBIECANEJ” ŁĄCZYŁ BRUTALNY REALIZM Z EKSPRESYJNĄ WIZJĄ ARTYSTYCZNĄ. W CZASACH TZW. KINA MORALNEGO NIEPOKOJU TWORZYŁ FILMY O WOLNOŚCI, PRAWDZIE I OPORZE WOBEC SYSTEMU – NP. „CZŁOWIEK Z MARMURU” I „CZŁOWIEK Z ŻELAZA”.

Z CZASEM JEGO KINO STAWAŁO SIĘ CORAZ BARDZIEJ REFLEKSYJNE, SKUPIONE NA TEMATACH ŚMIERCI, PRZEMIJANIA I PAMIĘCI, JAK W „PANNACH Z WILKA” CZY „TATARAKU”.

WAJDA BYŁ TWÓRCĄ KINA AUTORSKIEGO – MIAŁ WŁASNY, ROZPOZNAWALNY STYL. JEGO FILMY NIE TYLKO OPOWIADAŁY HISTORIĘ, ALE TEŻ KSZTAŁTOWAŁY PAMIĘĆ ZBIOROWĄ POLAKÓW.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

OSCAR ZA CAŁOKSZTAŁT TWÓRCZOŚCI (2000)

ORDER ORŁA BIAŁEGO

ZŁOTA PALMA W CANNES

CZŁONEK AKADEMII FRANCUSKIEJ

CZŁOWIEK DIALOGU – ŁĄCZYŁ WSCHÓD I ZACHÓD

POPRAZ KULTURĘ

REŻYSER SUMIENIA NARODU

URODZONY 6 MARCA 1926 ROKU
W SUWAŁKACH, BYŁ ŚWIADKIEM
NAJTRAGICZNIJSZYCH WYDARZEŃ XX
WIEKU W POLSCE. JEGO OJCIEC ZGINĄŁ
W KATYNIU, A ON SAM PO WOJNIE
ROZPOCZĄŁ STUDIA MALARSKIE,
BY OSTATECZNIE ZWIĄZAĆ SIĘ Z FILMEM.
NIE BYŁ TYLKO ARTYSTĄ – BYŁ
KRONIKARZEM EPOKI, KTÓRY POPRZECZ
SZTUKĘ MÓWIŁ O TYM, O CZYM INNI BALI
SIĘ MÓWIĆ.

Andrzej Wajda (1963)

WARTO WIEDZIEĆ!

WAJDA BYŁ NIE TYLKO ARTYSTĄ, ALE TEŻ MENTOREM
– ZAŁOŻYŁ SZKOŁĘ WAJDY, KTÓRA KSZTAŁCI
MŁODYCH FILMOWCÓW.

PRZEZ CAŁE ŻYCIE ŁĄCZYŁ SZTUKĘ
Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPOŁECZNĄ.

MIMO ŚWIATOWEGO UZNANIA, POZOSTAŁ WIERNY
POLSCE – Z JEJ TRUDNĄ HISTORIĄ I PIĘKNEM.

AUTOR: KATARZYNA SŁABOWSKAŁWACHOWIAK

